

Les eleccions generals
de juny de 1977
dibuixaren un mapa
polític que condicionà
tot el procés
pre i autonòmic
protagonitzat per les
forces que hipotecaren
la identitat del País.

La recuperació de l'autogovern al País Valencià

Les eleccions generals de juny de 1977 van dibuixar al nostre petit país un mapa polític caracteritzat pel càstig que la llei d'Hondt i la barrera del 3% de sufragis necessaris per tal d'obtenir escó van infligir a 40 de les 49 llistes presentades.

El repartiment de diputats era 5 per a la província de Castelló, 15 per la de València i 9 per a Alacant, on es presentaren 15, 19 i 15 candidatures respectivament. Només tres presentaven un destacat tarannà nacionalista. El PSOE va ser el partit més votat, seguit per UCD. A molta distància quedaven el PC/PCPV i Alianza Popular. Finalment, Candidatura Independent del Centre (CIC) i Unió Socialista (US) van obtenir el seu escó per molt poc. De 25 formacions presentades només sis van aconseguir escó.

La polarització entre PSOE i UCD resultant mostrava la correlació social va-

Fraga absorbiren no pocs grupuscles provinents del franquisme, si bé cal dir que molts d'ells encara haurien d'esperar a la formació d'Unió Valenciana (UV) per tal de decantar-se públicament.

El Consell del País Valencià. El nou mapa electoral sorgit d'aquestes eleccions va deixar pas a la formació, el 4 d'agost de 1977, del Consell del País Valencià, encaminat a la consecució de l'autogovern. La nova institució va aconseguir mobilitzar al cap i casal més de 500.000 persones l'emblemàtica data del Nou d'Octubre amb la clara demanda d'un Estatut d'autonomia, que venia a enllaçar amb les propostes fusterianes clarament superadores del primitiu i feble estatut que no arribà a nàixer durant la República.

Amb tot, la divisió dels preautonomistes era patent des d'octubre de 1975,

lenciana. Els socialistes, que ja tenien certa tradició històrica al país, aglutinaren el vot obrer i el de les capes més baixes de la burgesia, als quals sumaren el vot progressista que no es decantà cap a altres opcions d'esquerra. Aquesta va ser l'opció que va triomfar sobretot al món urbà. Per la seua banda, la UCD, veritable representant del poder estatal, era una cornucòpia política que es va atraure bona part dels seus vots gràcies a la moderació i al discurs reformista. Va obtenir un important ressò a les zones menys urbanes del país. Ara bé, la província de Castelló va ser més procliu a la UCD que no pas al PSOE. Amb aquest panorama, partits com ara el PCE/PCPV intentaren portar la torxa del valencianisme polític amb més pena que glòria. Però, aleshores, s'inicià un fenomen d'acostament de formacions afins que beneficià el PSOE i AP. Els primers arrabassaren un grapat de partits socialistes minoritaris, incloent-hi un potent sector nacionalista, i els seguidors de

quan es van reunir a Elx un grapat de persones per tal d'elaborar unes bases per al futur Estatut. El punt de partida era tan atrevit —la completa independència dels països de parla catalana— que només va rebre el suport del PSAN. La resta de forces polítiques van reunir-se clandestinament al febrer de l'any següent i toparen amb l'oposició del PSAN i l'abstenció de la Unificació Comunista d'Espanya (UCE) i del PSOE. Aquestes dificultats es van fer més evidents quan sortiren més projectes alternatius; amb mínim consens, cas del Consell; i de més discordants, com el del Centre d'Estudis Socialistes, el 1978; o el de la Unió Democràtica del País Valencià (UDPV).

Però la veritable desfeta dels projectes unitaris va arribar empesa per la reacció conservadora basada en un folklorisme d'arrels ultramontanes i adreçada a negar la identitat pròpia al País Valencià. Aquesta actitud es plasmà en el lligam entre l'extrema dreta defensora de la regionalització de l'estat i un sector de la

EL TEMPS

població que negava la catalanitat de la llengua dels valencians i que va arribar fins i tot a parlar de perill imperialista català, amb tesis científiques i desgavellades, com la connexió directa de la parla valenciana amb la ibèrica o bé amb el mossàrab, una llengua romànica anterior a la conquesta jaumina.

Sense consens. La simbiosi dretana resultà nefasta per a aquells que cercaven un consens. Prompte va aparèixer el GAV (Grup d'Acció Valencianista), entitat que arrellegà de l'extrema dreta la seua vocació violenta i terrorista i dels regionalistes el tarannà acrític. Enfront d'aquestes posicions visceralment visceral, la fundació l'any 1978 d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV), en el camp cívic i cultural, i en el món polític l'aparició de la UPV (Unitat del Poble Valencià, nucli de l'actual Bloc Nacionalista Valencià), intentà aglutinar el sentir valencià. Tots dos grups van patir les ires dels regionalistes, encara que no van aconseguir uni-

ficar els defensors de l'autonomia. Això sí, ACPV, es va consolidar com un referent respectat per les forces valencianes enfront del Centro de Cultura Valenciana, un espectre que pretenia mantenir les tesis regionalistes amb el suport de pocs intel·lectuals i de molts reaccionaris.

El 17 de març de 1978 es va aprovar el règim preautonòmic del País Valencià, i el 10 d'abril es va formar el primer Consell preautonòmic del País Valencià com a govern provisional, que es va presentar al monestir de Santa Maria del Puig, lloc de clara representativitat històrica per als valencians, i sis dies després ho va fer al Palau de la Generalitat. El socialista Josep Lluís Albinana va ser nomenat primer president d'un Consell que integraven representants de PSOE, UCD, PCPV, PSP-US i AP, sense la intervenció del sufragi dels valencians. Els socialistes hi van aportar cinc membres, quatre els seguidors de Suárez, i la resta, un. És a dir, sense representació de cap grup polític nacionalista. Però d'a-

El 8 d'octubre de 1978 se signava el Compromís Autonòmic en el Palau de la Generalitat. Els representants dels partits polítics envolten Josep Lluís Albinana, que presideix la taula.

Primera assemblea d'Acció Cultural del País Valencià. D'esquerra a dreta, Eliseu Climent, Adolf Pizcueta, Joan Fuster i Enric Ferrer Solivares. Tot i patir les iredes de grups regionalistes, l'entitat es va consolidar com un referent respectat per les forces valencianes.

quest repartiment, qui millor parat en va sortir va ser la UCD, atès que en el Consell s'integraren les tres diputacions provincials, totes en mans centristes, i això a pesar que després els representants de les diputacions aportaren dos membres més i els dotze membres originaris del Consell es van reduir a nou.

El Consell. Les aspiracions bàsiques del Consell: vertebració del País Valencià sota el model comarcal, la recuperació i la dignificació de la llengua, demanda de major nombre de transferències... es van veure de seguida entrebancades per un doble front. L'interior, mitjançant els elements provinents de les diputacions; i l'exterior, reflectit en la pressió dels grups regionalistes, reforçats pel suport dels principals consistoris, on els supervivents del règim franquista esperaven fins que unes eleccions municipals autènticament democràti-

ques els en desallotjaren. A aquest perill s'afegiria també l'escassa dotació econòmica del Consell, que impedia qualsevol maniobra que comportara despeses.

El gran problema dels autonomistes valencians va ser el procediment per a accedir a l'autonomia, donat que la Constitució preveia dues vies, una per l'article 143 i altra pel 151. Aquesta darrera, la més ràpida i amb més competències, és la que va triar Albiñana. Però els regionalistes van desplegar totes les seues armes per tal de detenir el procés autonòmic. Així, símbols com ara la bandera o la designació del territori i el patrimoni lingüístic van ser el cavall de batalla. Es van produir llavors espectacles lamentables i agressions terroristes que ni tan sols s'aturaren després de les eleccions municipals. Ans al contrari, la UCD valenciana trobà en l'emotivitat regionalista una manera de donar sentit a la seua política conservadora i va entrebancar el procés fins que el Govern de l'estat va anul·lar la possibilitat d'accedir a l'autonomia per l'article 151. Albiñana va dimitir i el PSOE abandonà el Consell.

Lluny de ser un mitjà de pressió, la decisió dels socialistes va deixar pas a la presidència d'Enrique Monsonís, d'UCD. La política autonomista dels

conservadors no varià gaire i els socialistes van haver de cedir. Al novembre de 1980 la via a l'autonomia per l'article 143 de la Constitució era un fet. El pacte entre PSPV-PSOE i UCD comportà l'acceptació d'un estatut de segona categoria i també de signes d'identitat com ara la bandera amb franja blava i la neutra denominació de Comunitat Valenciana, a més d'aigüar les aspiracions a la normalització lingüística.

El juny de 1981, totes dues forces polítiques, a més del PCE-PCPV, aprovaren a Benicàssim (Plana Alta) per consens l'Estatut. Finalment, l'abril de 1982, el Congrés dels Diputats aprovava l'Estatut amb les condicions esmentades.

Autonomia. El mapa polític valencià no se'n va ressentir especialment. Els partits nacionalistes no arribaren a prendre empenta, davant el pragmatisme dels electors, dividits entre el centre-esquerra i el conservadorisme, de manera que arribaren a una entesa amb la UPV, a la qual se sumaria posteriorment EUPV, la resta de la desfeta comunista al País Valencià. El mateix 1982 es creava UV com a canalitzadora del sentiment regionalista, però en la pràctica no era més que un populisme reaccionari que, tot i optar per les vies parlamentàries, no abandonà mai l'agressivitat regionalista. El seu discurs tractava de ressaltar el tarannà valencià fent servir, per exemple, el terme de Regne de València.

Les primeres eleccions autonòmiques, en 1983, van ser convocades juntament amb les municipals per tal d'assegurar una participació en la qual, realment, els partits polítics no confiaven massa. Així evitaven l'abstenció. La característica política venia marcada per la feblesa nacionalista. Només un partit dels onze que concorrien a les eleccions autonòmiques defensava la identitat valenciana. A més, el regionalisme polític valencià ja s'havia consolidat com a opció conservadora si bé sense capacitat de desplaçar les forces estatals, i, de fet, només es presentà al cap i casal. Aquestes dues formacions no van fer la mínima ombra als partits espanyolistes. El PSOE va arrabassar més de la meitat

La quasi polarització entre PSOE i UCD mostrava la correlació social valenciana. Els socialistes, que ja tenien certa tradició històrica al país, aglutinaren el vot obrer i el de les capes més baixes de la burgesia, als quals sumaren el vot progressista que no es decantà cap a altres opcions d'esquerra. Va triomfar sobretot en el món urbà. La UCD, veritable representant del poder estatal, era una cornucòpia política que decantà bona part dels sufragis per la seva moderació i el seu discurs reformista. Va obtenir sobretot un important ressò a les zones menys urbanes del país

dels vots, és a dir, la majoria absoluta; l'aliança conservadora (AP, PDP, PL, UV) superà el 31% dels sufragis, el PCE-PCPV va obtenir un patètic 7,5%, i la coalició nacionalista dirigida per la UPV va veure que la consciència nacionalista dels valencians no era prou per consolidar un projecte de país i només va obtenir la confiança de poc més del 3% de l'electorat. Com si fóra una premonició, l'oferta nacionalista ha continuat fins avui sense seduir els votants.

El 7 de juny de 1983, Antonio García Miralles, socialista, va ser elegit com a president de les primeres Corts Valencianes, de caire provisional. El també socialista Joan Lerma va ocupar la presidència del Govern valencià. Es tanca va el procés íntim de la transició al País Valencià. Un procés que significà al capdavant la constitució d'un model autonòmic ideal per als conservadors valencians. No sols aconseguiren imposar les seues tesis, sinó també assetjar el nou Govern valencià. Les constants agitatscions promogudes pels regionalistes, maniobres periodístiques de certs diaris, una contínua referència a la suposada identitat valenciana i el recurs a l'emotivitat no innocent dels valencians van fer caure el Govern autonòmic en el servilisme més absolut en qüestions tan bàsiques com la identitat o la normalització

La taula presidencial del Plenari de Parlamentaris que va aprovar l'Estatut del País Valencià a Benicàssim, el juny de 1981, amb els vots favorables de PSPV-PSOE, UCD i PCE-PCPV. Actuava com a president de la taula el socialista Antonio García Miralles.

lingüística. En aquest terreny, de fet, els seus esforços sembla que se centraven a dissimular tant com fóra possible la unitat de la llengua. Un servilisme encara més sorprenent si tenim en compte que aquest Govern gaudia de majoria absoluta i que fins i tot rebia el suport parlamentari d'EU. Però potser la millor mostra de l'actitud del Govern autonòmic és la televisió valenciana. No solament s'hi van censurar paraules perfectament genuïnes; a més a més María del Monte, El Titi i altres representants de la cançó espanyola més rànica i carrinclona van ser figures televisives habituals, mentre que veritables artistes com ara Ovidi Montllor o Raimon no sortiren mai a la pantalla domèstica en tota l'etapa socialista. La superació de l'enfrontament entre els valencians es va fer al preu d'hipotecar la seua identitat.

Ricard Camil Torres